

ինչպէս որ մեղուներուն համար ալ կ'ըսուի : Սուրեններէն միայն վախ ունին , որ երբոր իրենց ցորենը արեւը փռեն՝ կուգան կ'ուտեն . բայց գողերէ վախ մը որ ունենան , հողին տակը կը պահեն : Ս'ըսուի թէ թուռն կայ որ մըջիւն կ'ուտէ . բայց ես ատ բանը ամենեւին չտեսայ : Ս'անր որդերն ալ մըջիւններուն նեղութիւն կուտան . բայց մըջիւնները զանոնք դուրս կը հանեն ու կը սպաննեն : Վիտեր եմ որ ան մըջիւններն որ կ'երենայ թէ իրենց պարտքը չեն կատարեր՝ կը պատժեն , երբեմն կը սպաննեն ալ . որ մէկ հեղ մը աս կերպով ըրին . իրեք չորս մըջիւն մէկուն վըայ ընկան , այնչափ չորս դիէնքաշքըռտեցին՝ որ կտորկտոր ըրին : Բնդհանրապէս խօսելով՝ շատ խաղաղ են . ասկէ կը մակաբերեմ թէ մէջերնին շատ խիստ կարգաւորութիւն պիտի ըլլայ , որպէս զի ան հանդարտութիւն պահուի . կամ թէ մէջերնին ուրիշ կարգաւորութիւն մը չկայ նէ , շատ խաղաղասէր պիտի ըլլան բնութիւնը :

Ուրիշ որ հասարակապետութեան մէջ աւելի մեծ միաբանութիւն եղեր է : Մէջերնին ամէն բան հասարակաց է , որ մէկ ուրիշ տեղ մը չենք կրնար տեսնել : Մեղուներուն համար այնչափ զարմանալի բաներ կը պատմուին . բայց ամէն մէկը մեղուանոցին մէջ զատ բըլջ ունի . իրենց շինած մեղըր իրենցն է . ամէն մեղու իրեն բանը կը մտածէ : Ուրիշ ամէն կենդանիներուն վըայ ալ նոյն բանը կըրնանք ըսել . շատ անգամ իրարու հետ պատերազմ կ'ընեն , որ իրարու ձեռքէն իրարու ունեցածը առնեն : Բայց մըջիւնները ասանկ չեն . ամենեւին իրենց առանձին բան չունին . ան ցորենի հատիկն որ մըջիւնը բոյնը կը տանի , հասարակաց համբարանոցը կը պահուի . առանձին իրեն համար չէ , հապա բոլորին համար . հասարակաց ու առանձնական շահու զանազանութիւն չկայ մէջերնին : Մըջիւնը իրեն համար չաշխատիր , հապա ընկերութեան համար :

Իրենց ինչ թշուառութիւն որ հանդիպի , Զանքով ու ճարտարութեամբ դեղը կը գտնեն , ու բան չըկայ որ զիրենք յուսահատցընէ : Թէ որ իրենց բոյնը աւրես , երկու օրուան մէջ կընորոգեն : Մէն մարդ գիտէ թէ որչափ դժուարին է մըջիւնը իր բոյնէն դուրս վաճառելը , մինչև որ չջարգես . վասն զի թէ որ քանի մը հաստ միայն ալ մնան , իրենց տեղերնէն չեն հեռանար :

Ս'ինչև հիմայ մոռցայ ըսելու թէ փորձուած է՝ որ սնդիկը մըջիւններու մահաբեր թոյն է , և զիրենք Զարդելու համար մէկ հատիկ ազդու հնարք ան է : Եւ բանիս վըայօք մըջիւններուն բան մը կրնամ ընել . կարելի է թէ քիչ ատենէն լսէք որ սնդիկի ալ զիրենք վարժեցուցեր եմ :

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍՏԻԱՎԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բարոյական դաստիարակութեան մէջ եղած սխալմանքներուն վըայ , և թէ ինչ կերպով անոնց առաջը առնելու է :

Բ . Խիստ հեշտ էրպէր , որոնց գլխաւորները ասոնք են .

ա . Խիստ փեթեղութեան , որ շատ անգամ տղան բան մը ընելուն պէս՝ յանդիմանելով կը պատժեն : Թէպէտ և տղայ մը մեծ յանցանք մըն ալ ըրած ըլլայ , միշտ անուշութեամբ խրատելու է . անով տղաքն ալ կ'ըլլան հեզ , և ուրիշներուն վըայ գուժ ունեցող :

բ . Սանսուր սէր , կամ հոգիասիրութեան , որով ծնողք կամ վարժապետք աս կամ ան տղան ուրիշներէն աւելի կը սիրեն : Եւ բանիս գէշ հետեանքը ան է որ սիրելի եղած տղան միտքը կը դնէ թէ ինքը զարմանալի կատարելութիւններ ունի , և անոր համար սիրելի է . անով ուրիշներուն վըայ կը դուռողանայ , և կ'ուզէ որ ամէն ըսա-

ծը կատարեն. ասանկով տղան կը փճանայ : Ղարձեալ այսպիսի անիրաւ մասնաւորութենէ առաջ կու գայ՝ որ տղոց մէջ սաստիկ նախանձ մը կը մտնէ սիրելի եղած տղուն դէմ, և վերջը կ'ատեն զանիկայ : Ուստի ամենահարկաւոր և խիստ օգտակար բան է, և միանգամայն մեծ պարտք է որ ամէն տղու վրայ նոյն խնամքը ու նոյն սէրը ունենան դաստիարակները :

Դ. Սարգսի Էրպեր, որ երբեմն ծընողք կը գործածեն տղոց ստուծիւնը դուրս հանելու, և կամ ըրած յանցանքնին խոստովանցընելու համար : Եւ այց այսպիսի խարդախ կերպերով տղաք ալ կը սորվին խորամանկութիւն և խարդախութիւն, և իրենց պարզմտութիւնը և բարեսրտութիւնը որ այնչափ բնական ու հարկաւոր է իրենց՝ կը կորսընցընեն :

Դ. Սիւրբ Լեւոն երես ցոյցէն Կողոյ . որով տղաք ալ չեն սիրեր իրենց դաստիարակները : Ինդ հակառակն ծնողք և վարժապետք պիտի ջանան որ առանց երես տալու սիրելի ըլլան տղոց . և ասով միայն կրնան ինչպէս որ պէտք է տղոց սիրտը շահիլ ու զանոնք կըրթել . վասն զի թէ որ տղաք իրենց մեծերուն վրայ սէր ու համարձակութիւն չունենան, ինչպէս կրնան իրենց սիրտը բանալ անոնց, և պակասութիւններուն դարման գտնել :

Բ.

Ա. Ոմանք կարծեն թէ տղաքը վարձատրելու համար պէտք է անոնց փառաւոր ու զարդարուն հագուստներ շինել . բայց անով տղաք չնչին և ունայն բաներու վրայ մեծ համարում կ'առնեն, ու զարդասիրութեան ետեւէ կ'ըլլան :

Բ. Վարձատրութեւ համար պէտք չէ ուտելու բաներ տալ տղոց, որպէս զի որկրամոլութեան չվարժին . ևս առաւել պէտք չէ տալ այնպիսի բաներ որ իրենց առողջութեանն ալ վնասակար են : Տղոց աւելի պարգև

տալու է զարդարուն կազմով մաքուր տպած գրքեր, որոնց մէջ տղոց ախորժակին յարմար պատմութիւններ ըլլան, գեղեցիկ առաքինական պատկերներով . վերջապէս պարգևը անանկ բան մը պիտի ըլլայ որ տղոց բարւոյն ու յառաջագիմութեանը գրգիռ մը ըլլայ, և ոչ եթէ անկարգութեւ ու չարեաց պատճառ : Եւ այց որպէս զի պարգևը յարգի բան ըլլայ, պէտք է քիչ անգամ տալ, ան ալ ըստ արժանեաց . ուստի պէտք է տալ ան, իրենց առաքինի բարքին համար .

Ե, Ուսման մէջ առաջ երթանուն համար .

Դ, իրենց մարմնոյն կրթութեանը համար :

Գ. Վատժելու ատեն ոմանք շատ անգամ ծանր խօսքերով տղան կը յանդիմանեն . ասով տղան կամ աւելի ծանր յանցանքներ կ'ընէ, կամ քանի կ'երթայ կը թմրի, վախկոտ կ'ըլլայ, և կամ ոխ կը պահէ սրտին մէջ՝ զինքը պատժողին դէմ . մեծնալէն ետեւ ինքն ալ ուրիշի հետ խստութեամբ կը վարուի : Եւ ատ անգամ ալ տղաքը կը ծեծեն . բայց աս պատիժը ոչ միայն ամենեւին օգուտ չունի, հապաքանի քանի ծանր վնասներու ալ պատճառ կ'ըլլայ . և ան աստիճան բռնաւորական անգութ և անվայել բան է՝ որ ծեծը մարդկային դաստիարակութեւ մասը չսեպուի չիմակուան պէս լուսաւորեալ դարու մէջ : Իս ծեծէն առաջ եկած վնասներն են, որ տղաք կ'ըլլան անգութ, աներես, խօսքէ ու յանդիմանութենէ չառնող, և փոխանակ ուղղուելու՝ կ'ըլլան յամառ ու չարասիրտ : Ոմանք ալ ընդ հակառակն՝ կը թմրին, վախկոտ՝ սմբած ու ապուշ կ'ըլլան :

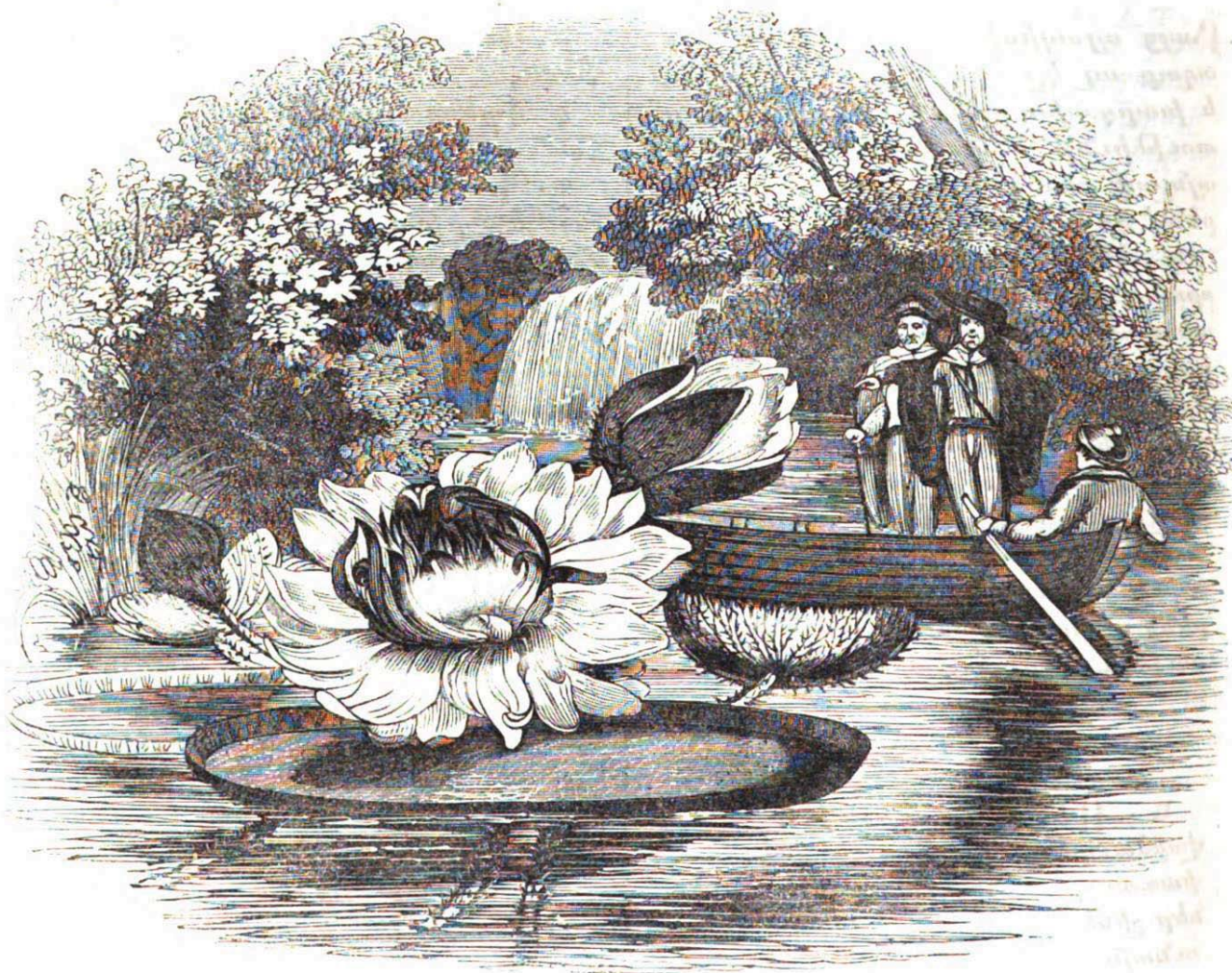
Տղու մը մարմնական պատիժ ան առանց պէտք է տալ, երբոր բարոյական կրթութիւնները չեն օգտեր : Տղան քանի որ պզտիկ է՝ իրեն զգայուն բնութիւնը պէտք չէ կոշտացընել . վասն զի անիկայ վերջը զինքը կրթե-

լու մի միայն յարմար միջոց կ'ըլլայ :
Պատիժ տալու ատեն պիտի նայուի
որ անանկ պատիժ չտրուի՝ որ տղուն
աղէկ բնաւորութիւններուն փնաս մը
բերէ . և պատիժը յանցանքին հա-
մեմատ պիտի ըլլայ : յանր պա-
տիժ քիչ անգամ տալու է , ան ալ
միայն այնպիսի յանցանքներու՝ որ

չարամտութիւն և գէշ սրտէ առաջ
կուգան : Իսկ տղայական և կամ յան-
կարծական յանցանքներուն պէտք է
ներել : Ըմենահարկաւոր բաներէն
մէկն ալ տղան համոզելն է՝ թէ ինքը
յանցաւոր է , և ան պատժոյն արժա-
նի է . չէնէ պատիժը ոչ միայն անո-
գուտ , հապաճաւ փնասակար կ'ըլլայ :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Վիկտորիա թագուհի ըստած նոր շտապը :

ԸՄԵՐԻԿԱՅԻ անտառներուն և գե-
տերուն մէջ շատ զարմանալի բոյսեր
կան , որոնց վրայ գեռ բնապատում
ներն ալ քիչ տեղեկութիւն ունին :
Ի՞նչ բոյսերուն մէջ անուանիներէն

մէկն է նոր ջրային շուշանը որ 1837^{ին}
Շոմպուրք անունով մէկը գտաւ
Պերպիլէ գետին մէջ , որ հիւսիսային
Ըմերիկայի Կոլյանա գաւառին մէջ
կ'իյնայ . և Լիզզիոյ թագուհւոյն